

2. Десятнюк О., Крисоватий А., Птащенко О. Стан та тенденції розвитку фінансової інклюзії в Україні. *Світ фінансів*. 2023. № 3(76). С. 21–34. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1629>

3. Піжук О. І. Цифрова трансформація економіки України: обмеження та можливості: монографія. Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2020. 504 с.

4. Шлапак А. В. Наглядний потенціал фінансових установ у протидії кіберзлочинам та інформаційним атакам в умовах зростання ролі FINTECH і BIG TECHS на цифровізованих ринках капіталу. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: економічні науки*. 2022. № 2, т. 2. С. 273–280.

УДК 336

Крупка А. Я.

*канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економіки та фінансів
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя*

Химич І. Г.

*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ КРИЗИ

Вступ. Сучасний розвиток міжнародного фінансового ринку відбувається в основному через наявність чинників відчутного впливу на нього, як-от глобалізаційні процеси в економічній сфері, лібералізація фінансових ресурсів, а також цифровізація (диджиталізація), що сприяє доволі швидкому переміщенню необхідних коштів між різними країнами. До того ж варто виокремити й головні рушійні сили, що теж здійснюють значний вплив на розвиток та подальшу неупинну динамічну трансформацію фінансового ринку, зокрема: виникнення необхідності й значної потреби інвесторів у процесі щодо диверсифікації наявних викликів, ризиків та загроз; наявності процесу транснаціоналізації банківської сфери та, як наслідок цього, й самих банків; застосування механізму сек'юритизації як одного з важливих та активних напрямів розвитку фінансових інновацій; використання процесу інтеграції щодо національних фінансових ринків та міжнародної фінансової системи загалом.

Мета роботи. У дослідженні проведено аналіз стану та динаміки трансформаційності фінансового ринку як на національному, так і на міжнародному рівнях, який функціонує в умовах швидкозмінного кризового середовища.

Основна частина. На початок 2026 р. світовий фінансовий ринок характеризується втриманням й підтримкою достатнього рівня стійкості та відображає прогнозоване зростанням рівня світового ВВП на 3,3 %, що включає глобальне застосування як штучного інтелекту (AI), так і адаптацію до наявних тарифних обмежень тощо. Основними ключовими драйверами, попри наявні серйозні ризики, пов'язаними зі станом геополітичної напруженості та високим рівнем цін на енергоносії, все ж залишаються як технологічні інвестиції, так і пом'якшення монетарної політики загалом.

На рис. 1 перелічено важливі фактори [1; 2], що сприяють розвитку світового фінансового ринку.

Власне розвиток світового фінансового ринку сприяє перетворенню фінансових ринків на головні каталізатори світової економіки загалом, що також забезпечуватиме й підтримуватиме достатній рівень глобальної ліквідності [2].

Рисунок 1 – Основні фактори розвитку світового фінансового ринку

На початок 2026 р., незважаючи на значне зменшення кількості небанківських установ у фінансовому ринку України відбувається доволі активний процес інтеграції із ЄС, а також валютна лібералізація та домінування банківського сектору (91 % усіх активів). Серед основних трендів національного фінансового ринку варто виділити такі: цифровізацію послуг, зростання фінтеху, динамічність розвитку інвестиційних інструментів (ETF, акції тощо), фокусування на фінансування різноманітних енергетичних проєктів [2; 4].

Сучасний національний фінансовий ринок країни трансформується, застосовуючи у своїй практиці такі напрями: прозорість, технологічність і адаптованість до наявних умов війни, кризи та застосування європейських стандартів. Варто наголосити, що наразі саме криза є одним з ефективних стимуляторів як для процесу

трансформації фінансової системи, так і для швидкого впровадження інновацій, водночас створюючи ряд нових викликів – необхідність застосування механізмів щодо регулювання криптоактивів і кіберзахисту.

До основних напрямів щодо трансформації фінансового ринку в умовах кризи [3; 4] належать такі:

1) цифровізація та FinTech, що пояснюється наявністю швидкого переходу на цифрові платіжні технології, а також значним рівнем зростання популярності необанків;

2) змінність бізнес-моделей, що викликана часовою вимушеністю адаптаційності фінансових інституцій до нового швидкозмінного середовища, що впливає на підвищення рівня гнучкості й зменшення рівня витрат завдяки впровадженню автоматизації процесів;

3) вдосконалення рівня кібербезпеки, що виникла під час зростання значної потреби щодо захисту фінансових даних, а також інфраструктури від виникнення нових видів загроз (ризиків);

4) адаптивність інструментів, що відображає появу нових видів фінансових продуктів та інструментів, які набагато краще відповідають запитам і потребам клієнтів (споживачів) за кризових умов.

Від 2026 р. трансформаційність фінансового ринку України відображає посилення регуляторного нагляду, глибоку цифровізацією й адаптацію до умов тривалого відновлення.

Висновки. Національний фінансовий ринок зазнав значних змін, функціонуючи в умовах війни в державі, і далі трансформується, фокусуючись на напрямі підтримки рівня стійкості й подальшого впровадження цифровізації. Світовий фінансовий ринок відображає стан підвищення ризиків, структурні зрушення й неоднозначні очікування, незважаючи на прогнозованість стійкого зростання світової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кеннет Рогофф. Чого очікувати на фінансових ринках у 2026 році. *NV.ua*. 24.12.2025. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/tramp-pravitime-zhorstko-profesor-garvardu-daye-prognoz-na-2026-rik-50571032.html>

2. Харламов П. Чи буде обвал, торгові війни та ставка на ШІ: прогнози світової економіки на 2026 р. у Давосі і від провідних фінансових інститутів. Майбутнє є не катастрофічним, але й не обнадійливим. *Mind*. 23.01.2026. URL: <https://mind.ua/publications/20300100-chi-bude-obval-torgovi-vijni-ta-stavka-na-shi-prognozi-svitovoyi-ekonomiki-na-2026-rik-u-davosi-i-vid>

3. 10 переваг цифрової трансформації для бізнесу у 2026 р. *Iwis*. 10.02.2026. URL: <https://iwis.io/blog/digital-transformation-benefits//>

4. Підсумки Ukraine Fintech Week 2026. *Fintechua*. 26.03.2026. URL: https://fintechua.org/ukraine_fintech_week_2026